

PASIENTINFORMASJON OM UTREDNING AV FASD

Hva er FASD?

Fetal Alcohol Spectrum Disorders (FASD), eller føtal alkohol spektrumforstyrrelse på norsk, er en samlebetegnelse på et bredt spekter av vansker som kan være relatert til å ha blitt utsatt for alkohol før man er født. Dette kan gi bl.a. spesielle ansiktstrekk, veksthemming, lærevansker og/eller vansker med regulering av atferd og følelser.

FASD er noe man er født med og kan ikke arves. Ikke alle som har vært utsatt for alkohol i fosterlivet får FASD. Ulike faktorer kan påvirke risikoen, eks. mengden av alkohol, tidspunkt for alkoholinntak, hyppighet av alkoholinntak, og/eller genetisk sårbarhet til fosteret.

Hvorfor er det nyttig med en utredning?

Voksne med FASD kan ha store vansker med å fungere på lik linje med andre. Dette kan ha betydning for utdanning, arbeid og sosialt liv. En utredning vil kunne avklare hva slags type vansker man har, og i hvor stor grad den innvirker på fungering i det daglige. Dette er informasjon som er viktig for å kunne finne riktig hjelp.

Hvordan foregår en utredning for FASD (rekkefølgen kan variere noe):

1. I første time vil du som regel møte to fagpersoner. Du vil da måtte si litt om bakgrunnen din, hva slags vansker du opplever og hva som har vært gjort tidligere av undersøkelser osv. Dette tar ca. 1 time. Vi vil også lage en plan for utredningen og gjøre videre avtaler.
2. Noe av det viktigste å kartlegge, er om din mor drakk alkohol under svangerskapet, hvor mye, hvor ofte osv. Dette er avgjørende for å kunne vurdere om dine vansker kan forstås som FASD. Før henvisning skal det være bekreftet at du har vært utsatt for alkohol under svangerskapet, men det kan være vi må kartlegge dette nærmere. Helst ønsker vi å snakke med moren din, men det er ikke alltid dette er mulig. Da er det viktig å kunne få snakke med personer som kjente din mor under svangerskapet (øvrig familie, venner m.m.). Det kan også være nødvendig å skaffe dokumentasjon fra sykehus, helsestasjon, barnevern, adopsjonspapirer osv. hvis dette ikke er gjort før henvisning. Dette er en prosess som kan ta litt tid.
3. En annen viktig del av utredningen er undersøkelse hos nevrolog (legespesialist). Legen vil foreta en nevrologisk undersøkelse, gjøre ulike målinger av bl.a. ansiktet ditt, og spørre nærmere om den medisinske historien din. Hvis det er behov for videre undersøkelser (eks. røntgenbilde av hjernen (MR), måling av hjerneaktivitet ved mistanke om epilepsi (EEG) osv.), vil dette bestilles. Vi anbefaler å ta med barnebilder av seg selv til denne timen. Det er lettere å oppdage de typiske ansiktstrekkene vi ser etter på barn. Undersøkelsen tar ca. 1 time.
4. En helse/sosialarbeider vil gjennomføre en funksjonskartlegging av deg, dvs. et intervju hvor det kartlegges hva du klarer og ikke klarer i hverdagen. Vi kan intervju deg, og/eller andre som kjenner deg godt. Dette tar ca. 2 timer pr. intervju.

5. Du vil også møte for å gjennomføre nevropsykologiske undersøkelser. Du vil da få et bredt spekter av oppgaver/tester som kartlegger ulike hjernefunksjoner, eks. oppmerksomhet, innlæring og hukommelse, hvordan du oppfatter og forstår det du ser, hvor raskt du jobber, hvordan du løser problemer og om du klarer å planlegge og ha oversikt/styring over det du gjør. På denne måten får vi oversikt over dine ressurser og problemområder.

Testene består både av spørsmål og praktiske oppgave og tar ca. 1,5 - 2 timer pr. gang. Som regel må man møte til tre runder med testing, men dette kan variere. Det er viktig at man møter så uthvilt og opplagt man klarer. Hvis du ruser deg eller er veldig deprimert, vil vi ikke kunne gjennomføre oppgavene da dette virker inn på din prestasjonsevne.

6. Når vi har samlet alt av opplysninger vil vi drøfte funnene tverrfaglig og avklare diagnose. Etter dette setter vi opp en tid for tilbakemelding med deg. Her vil vi gå gjennom testresultatene, og formidle konklusjonen på utredningen.
7. Det vil bli skrevet en rapport etter utredningen, med anbefalinger om hva som vil være viktig for deg videre. Har man FASD, vil vi kunne hjelpe til med å formidle kunnskap og forståelse om hva dette innebærer. Som regel er det videre oppfølging i kommunen (eks. boveiledertjeneste, NAV), men vi kan gi veiledning og råd til de som skal følge deg opp.

Det finnes dessverre ingen behandling for FASD, men det er viktig med god tilrettelegging for at du skal kunne leve et så godt liv som mulig.

Det kan også være du trenger behandling for tilstander, eks. ADHD, angst, rusmisbruk osv. Vi vil da kunne henvise deg videre til riktig instans, hvis dette ikke allerede er ivaretatt.